

Voor het nageslacht

Het Nederlandse kabinet, dat voortkwam uit de verkiezingen van 2010, verkeerde in zijn gehele bestaan in een continue staat van formatie. De staatskassen waren in die jaren door een vorig kabinet volledig leeg gestrooid over een wankel bankwezen, en de crisis, die begon in 2008, lag ten grondslag aan elke politieke beslissing.

De lezer moet begrijpen dat in die dagen het beleid over de economie zich volledig toespitste op de overheidsfinanciën, waarin visie en idealisme werden overstemd door de wens om de onafhankelijkheid in Europa te behouden. Andere Europese landen hadden zich moeten onderwerpen aan de buitenlandse regie van de nationale boekhouding, mede om de toen nog jonge munt, de euro, te ondersteunen. In Nederland waande men zich lange tijd veilig voor invloeden van buiten, tot het moment dat de overheidsfinanciën uit het lood raakten.

In die dagen bleek ook dat de democratisering van de economie haar hoogtepunt had bereikt, als uitkomst van een decennialange trend. In vroeger dagen werden de wetmatigheden van de economie niet alleen onderwerp van studie, maar ook de leidraad voor gefundeerde politieke beslissingen. Lange tijd was de economie voorspelbaar gebleken, en het beleid op automatische stabilisatoren gestut. In de loop der jaren werd in de politiek de vanzelfsprekendheid van de economie vervangen door de wensen van het volk. Eerst geleidelijk aan, met scenario's van alternatieve toekomstwensen; later stonden de wensen voorop, en volgde de financiering als vanzelfsprekend. Op het diepste punt van de dubbele dip waren de rollen volledig omgedraaid: het politiek besluit was niet meer ingegeven door het economisch haalbare maar door het politiek wenselijke; de democratisering van de economie had de economie geknecht naar de inzichten van de meerderheid. De inzichten van de meerderheid werden vertaald naar de financiën van de overheid.

Het Nederlandse kabinet, dat voortkwam uit de verkiezingen van 2010, sloot zich in het voorjaar van 2012 op om zich wederom te herformeren. Onder het mom van een crisisbestendige begroting werden besluiten genomen die op korte

ALBERT JOLINK

Bijzonder hoogleraar aan de Universiteit van Amsterdam en universitair hoofddocent aan de Erasmus Universiteit Rotterdam

termijn de eigen belangen zouden koesteren. De uit idealisme en wroeging ontstane ontwikkelingshulp was door goed begrepen eigen belang al getransformeerd tot ontwikkelings-samenwerking, maar in deze dagen vooral ingezet voor de eigen nationale ontwikkeling. De door economen bevochten hervormingsstellingen werden gewogen naar de politieke winst, en te licht bevonden. Niet de economische werkelijkheid maar de democratisch gekozen realiteit leidde in die dagen tot de gevolgen die u, ons nageslacht, nog jaren heeft achtervolgd.

U moet niet denken, geachte lezer, dat de economen zich in die dagen niet hebben geweed tegen zo veel onbegrip. Ook is het niet zo dat men onwetend zijn eigen noodlot tegemoet liep. Het is erger: in die dagen

meende iedereen verstand te hebben van economie, van arbeider tot zakenman. De economie van de straat stond borg voor een verspreiding van kennis over de economie over alle lagen van de bevolking. Zowel radio als tv, en internet in mindere mate, zorgde voor een gelijkmatige verspreiding van de nieuw verworven inzichten. Helaas, beste lezer, men was ziende blind. Men had economisch belang met eigen belang verward, en politici vertaalden eigen belang in politiek belang. Daarmee was economisch belang verworven tot politiek gewin.

Het Nederlandse kabinet, dat voortkwam uit de verkiezingen van 2010, heeft zich gevoegd in die tijdgeest. Gebrek aan visie is geen verwijt maar een gemis; de economische rekenmeesters hadden hun positie al jaren daarvoor verloren; de conservatieve geest is niet gewend aan hervormingen. Al met al kregen de Nederlandse kiezers waarvoor ze hadden gekozen: een betaalbare huurwoning in een goede wijk, een baan met zekerheid, de beste gezondheidszorg en een fortuinlijk pensioen na een arbeidzaam leven. De zorgen over de buitenlandse invloeden, of die nu vanuit Europa of vanuit Afrika kwamen, werden, zo goed en zo kwaad als dat kon, afgeschermd van de eigen belangen. Helaas konden sommige gevolgen van het beleid, vooral die zich slechts op lange termijn openbaarden, niet helemaal worden voorkomen; gevolgen voor u, gevolgen voor het nageslacht.

